Written by PhDr. Alois Matuška
Tuesday, 04 April 2023 00:00

V údolí, sevřeném ze dvou stran masívem Hrubého Jeseníku a Rychlebskými horami se nachází město Jeseník (dříve Frývaldov). Asi 2 kilometry nad městem leží světoznámé lázně Jeseník, založené místním prostým sedlákem v osadě kdysi nazvané Gräfenberk. Lázně leží v malebné poloze na svazích Studničního vrchu, v průměrné nadmořské výšce 620 m, v nejsevernějším výběžku Slezska a Moravy. Areál zdejších lázní, citlivě zasazený do krajiny, tvoří dominantu širokého okolí. Lázně mají mimořádně příznivé klimatické podmínky a umožňují léčit hosty v kterémkoliv z ročních období. Ze tří stran je chrání vysoké hřebeny hor, pouze směrem na východ je údolí otevřeno do nádherných polských rovin.... Říká se, že prý bohové zařídili, že voda z Gräfenberku nejen chutná, ale také uklidňuje a dokonce léčí. Ve dvacátých letech 19. století na ni vsadil "vodní doktor" Vincenz Priessnitz a jeho neduživí klienti se uzdravovali jako zázrakem. Za svou existenci a pozdější proslulost tedy lázně vděčí Vincenzi Priessnitzovi, místnímu rodáku a zakladateli vodoléčby, který v roce 1822 založil právě na Gräfenbergu první vodoléčebný ústav na světě. V blízkém okolí, především na svazích Studničního vrchu, vyvěrá ze země 80 registrovaných a pojmenovaných pramenů. Dobře ošetřované prameny dodnes poskytují stálý dostatek životodárné tekutiny. Priessnitz byl v tomto první na světě, ale byl také člověk, podle jehož rad a vzoru vyrostly desítky vodoléčebných ústavů u nás i po celé Evropě.

Po jeho smrti se stal roku 1851, podle závěti a na přání vdovy Sofie (Žofie) Priessnitzové, jeho důstojným pokračovatelem doktor Josef Schindler (1814 - 1890), vynikající lékař a majitel vodoléčebného ústavu, zřízeného podle Priessnitzova vzoru jako první v Čechách, a to v Potočné v Jizerských horách. Josefu Schindlerovi se podařilo získat důvěru pacientů tím, že pokračoval v metodách svého předchůdce. A navíc oproti Priessnitzovi více docenil význam lékařské vědy. Umožnil proto na Gräfenberku medicínské studium vodoléčby dalším lékařům a zejména díky němu zná medicína jesenické lázně a Priessnitze dodnes.

Gräfenberk hostil řadu známých osobností tehdejší doby, přivítal i rakouského císaře Františka Josefa I. Léčil se zde český básník J.K.Chmelenský (1838), také německý básník H. Laube, nebo dánský sochař H.W.Bissen. V lázních koncertoval i skladatel Franz Liszt. Na vlastním léčení pobýval v Jeseníku 2x i ruský spisovatel N. V. Gogol. V roce 1949 byla Gogolovi na domě, němž bydlel za svého prvního pobytu (r.1845) odhalena pamětní deska o něco později také druhá deska na sanatoriu Priessnitz, kde pobýval ve druhé polovině června 1846. V té době Dr. Schindler rovněž otevřel lázně zdravé konkurenci, zařídil si také své vlastní léčebné domy. Protože se vedení tak rozsáhlého ústavu za krátko ukázalo být nad síly jediného člověka, vzniklo brzy lázeňské kuratorium (výbor), které vedl Dr. Schindler a čtyři Priessnitzovi dědici. Původní Priessnitzovy metody a postupy byly doplňovány o další vědecké poznatky, o hlediska rozvoje moderní medicíny, především o poznatky fyziologie a patologické anatomie.

Po Schindlerově smrti roku 1890 jej nahradil ve správě lázní jeho asistent Dr.Eduard Emmel, jehož otec byl zakladatelem prvního vodoléčebného ústavu v Rakousku. Emmel vodoléčbu obohatil o další metody, především o masáže k vodoléčbě. Rakouský důstojník a vlastenec

Johann Ripper, jako předseda Moravsko-slezského sudetského horského spolku, otevřel město a lázně turistickému ruchu. Tomu také významně napomohla i železnice, která dorazila do města Jeseníku roku 1888. Příchodem známého neurologa Dr.Rudolfa Hatscheka se lázně začínají také v tomto oboru profilovat. Zvýšila se tak vědecká úroveň lékařství na Gräfenberku, a tím samozřejmě i příliv nových pacientů.

Na přelomu století byla dokončena desítka nových lázeňských domů, restaurací a dalších zařízení. Gräfenberk se začal přizpůsobovat velkým světovým lázním a letoviskům. S nástupem 20. století se změnilo i majetkoprávní postavení lázní, v roce 1909 byla uzavřena smlouva o zřízení společnosti „Priessnitzovy léčebné lázně v Gräfenberku, s. r. o.". Nová společnost okamžitě zahájila velkorysou výstavbu sanatoria Priessnitz s 300 pokoji, jež bylo vybaveno tehdy nejmodernějším léčebným zařízením a veškerým komfortem. Gräfenberk tak opět získal na světovosti. V roce 1911 se zde léčilo už přes čtyři a půl tisíce pacientů.

Krátce po dostavění sanatoria Priessnitz přišel na Gräfenberk doktor medicíny a filosofie Josef Reinhold (1885 - 1947). Tento skvělý psychiatr a psycholog, dokázal spojit Priessnitzův odkaz s nejnovějšími vědeckými poznatky. Zavedl léčení neuróz všeho druhu a pod jeho vedením vyrostly lázně ve známé psychiatrické a neurologické pracoviště s výbornými diagnostickými a léčebnými postupy. Rozvíjejí se elektroléčebné metody a stvrzuje se psychiatrická tradice lázní. V polovině 20. let minulého století narostl počet hostů v lázních na dvojnásobek oproti roku 1911. V té době už přijížděla do lázní také bohatá klientela z řady států Evropy, ale i z USA a Kanady. V roce 1938 byl dr. Reinhold nucen z rasových důvodů emigrovat do Polska, kde byl později Němci zatčen a uvězněn v koncentračním táboře. V létech druhé světové války byla lázeňská zařízení Gräfenberku využívána pro rehabilitaci raněných německých vojáků, později byla část objektů zabrána pro děti z bombardovaných německých měst. Po roce 1945 byla budoucnost lázní nejasná. Ale v roce 1946 se vrátil do Jeseníku dr. Reinhold a provozoval tam svojí praxi až do náhlé smrti (1947). Postupně se dařilo v Jeseníku dále provozovat tradici lázeňství, přičemž byla léčba zaměřena také na neuropsychiatrická onemocnění, v menší míře také na odstraňování následků otrav těžkými kovy a hlavně na nemoci cest dýchacích.

V roce 1953 lázně Gräfenberg převzal stát a byl pak jejich správcem celých 38 let. V roce 1955, funkci ředitele lázní přijal primář a psychiatr Dr.Jaromír Rubeš a lázně tak mohly navázat na své tradice. Rozvíjejí se nové postupy balneopsychiatrie, daří se s nejmodernějšími poznatky vybudovat tradiční, avšak vědecky obohacenou „léčbu duše vodou". Především jeho zásluhou proběhla v lázních v roce 1959 také První mezinárodní konference o neurózách. V 80. letech se v Lázních Jeseník léčilo v průměru 8 000 pacientů ročně. Po roce 1989 byly státní lázně Jeseník zprivatizovány. Stala se z nich jedna akciová společnost, která do svého názvu pojala jméno svého slavného zakladatele. Dnes jsou tak provozovatelem lázní „Priessnitzovy léčebné lázně a.s.". Ve znaku mají jesenické lázně lva, symbolizujícího vítěznou cestu právě Priessnitzovy vodoléčby, ale i lva zavazujícího, že pokračovatelé a následovníci proslulého "vodního doktora" budou i nadále léčit čistými přírodními prostředky, spolu s nejnovějšími poznatky vědy a medicíny tak navracet pacientům a návštěvníkům lázní zdraví a radost ze života.

Lázeňská zařízení a objekty v Jeseníku se v současnosti neustále modernizují a již nyní dosahují evropské úrovně. Priessnitzovy lázně navštěvuje v nejrůznějších formách léčebných pobytů ročně kolem 15 000 klientů, přičemž více jak pětina hostů je ze zahraničí. Zdejší mikroklima je velmi vhodné zejména pro léčení horních a dolních cest dýchacích, potíží krevního oběhu, nervové soustavy a vegetativního nervstva. Lázně vedle standardních léčebných pobytů pořádají i krátkodobé ozdravné pobyty, které mají za cíl zvýšit tělesnou i

duševní kondici klientů.

Na mapě: **zde**
www lázní: www.priessnitz.cz